

ריבונה של תורה

כתובת המערכת: מודיעין עילית, חסילת יוסף 3/10. טל' 08-9744220 © דוא"ל לתגובות ורשימת תפוצה: rg5740@gmail.com

ט"ל אורות

חקירת האגלי טל בגדר המלאכות הנלפדות

מהמשכן

וידוע שמלאכות שבת נלמדו ממלאכות המשכן (שבת מט, טז). וביאר ב'תורת העולה' לרמ"א (ח"א פרק ה) שטעם הדבר הוא מפני שבנין המשכן הוא כנגד בריאת העולם, ול"ט המלאכות שנעשו בהקמת המשכן הם כנגד ל"ט המלאכות שבהם ברא ה' את העולם. ולכך נלמדו מלאכות שבת ממלאכות המשכן שהם מלאכות הבריאה, שצריכים אנו לשבות מהן כשם שביום השביעי שבת וינפש.

ועל פי זה נראה לבאר דבר נפלא. כי הנה כתב האגלי טל (בפתיחה) שמלאכות שבת נלמדות מן המלאכות שנעשו בהקמת המשכן ובניינו ולא מהמלאכות שנעשו בו לאחר שהוקם. ולהנ"ל הרי זה כפתור ופרח, כי כיון שמלאכות אלו הם כנגד המלאכות שבהם נברא העולם, הדין נותן שרק מלאכות של הקמה ויצירה יאסרו, שכעין בריאה הם.

אלו קללות נתקללו אדם וחיה והנחש?

ועתה נעמיק ונבאר ענין נוסף. כי הנה דרשו (זוה"ק רות א) "כיון שחטא אדם הראשון נגלה עליו הקב"ה וגרשו מגן עדן, וגזר עליו עשר גזירות, ועל חיה עשר גזירות, ועל הנחש עשר גזירות, ועל האדמה עשר גזירות חסר אחת. נמצאו ארבעים חסר אחת כנגד ארבעים מלקות שנתחייב הרשע בבית דין". ונמצא שקילקן הקב"ה ל"ט קללות כנגד ל"ט מלקות.

[פירוט הקללות כדלהלן (ע"פ פרקי דר"א פרק יד, ועירובין ק, ט): אדם = א. קיצר כחו. ב. קיצר קומתו. ג. טומאת זב. ד. טומאת קרי. ה. טומאת תשיש המטה. ו. זורע חטים וקוצר קוצים. ז. מאכלו בעשב הארץ כבהמה. ח. לחמו בדאבה. ט. מזונותיו בזיע. י. מוות. חוה = א. דם נדה. ב. דם בתולים. ג. צער גידול בנים. ד. צער העיבור. ה. צער הלידה. ו. משתוקקת אל בעלה בשעה שיוצא לדרך. ז. תובעת בלב ובושה בפה. ח. עטופה על הראש. ט. מנודה מכל אדם חוץ מבעלה. י. חבושה בבית האסורים (שאינה יוצאת לחוץ משום כל כבודה בת מלך פנימה). נחש = א. הפיל את סמא"ל (שהוא כחו של נחש) ואת כת שלו ממקום קדושתו מן השמים. ב. קצץ רגליו. ג. אררו מכל חיה ובהמה. ד. פקד עליו שיפשיט עורו כל ז' שנים וקולו הולך מסוף העולם ועד סופו. ה. שיהיה בעצבון גדול. ו. שיהא סוחף (פירוש שפל וכפוי) במעו על הארץ. ז. מאכלו מתהפך במעו לעפר. ח. מרורת פתנים ומות בפיו. ט. שנתן שנאה בינו לבין האשה שיהיו בניה רוצצים ראשו. י. מוות. אדמה = נתקלה ט' קללות, אך לא מצאנו פירוט שלהן.]

וכתב המלבי"ם (ארץ חמדה פ"י ויקהל) שכל ענין המלאכה שבני האדם עוסקים בו למחייתם בעולם הזה הוא מחמת קללת האדם. כי קודם החטא היה הכל מוכן ומזומן לו ללא טורח ועמל כלל, כי כל הדברים היו נבראים בשלימות, ולא היה צריך שום הכשר ותיקון לאכילה. וכן יהיה לעתיד לבא שתוציא הארץ גלוסקאות והאילנות יוציאו פירות בכל יום (שבת לא, ט), ולא יהא צורך בשום מלאכה, כי כל דבר יהיה

בפירוש הרוקח על התורה לרבינו אלעזר מגרמייזא כתב, שתיבת "לעשות" שבפסוק "כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות" (ב, א) היא נוטריקון "ל' ותשע", רמז לשלושים ותשע אבות מלאכות האסורות בשבת. ולכך נסמכו הפסוקים "אשר ברא אלהים לעשות- אלה תולדות השמים והארץ", לרמז על התולדות שיש לכל אב מלאכה. [ובירושלמי (שבת פ"ז ה"ב) אמרו שר' יוחנן וריש לקיש העמיקו ועיינו במשך שלוש וחצי שנים בלימוד מלאכות שבת, עד שמצאו בכח פלפולם ל"ט תולדות לכל אב ואב].

וכן נאמר בפרשת ויקהל (טז, א) "אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשת אותם. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש", וכתב רבינו יעקב בעל הטורים, שתיבת "לעשת" היא בכתיב חסר, ונרמז בה "ל' תשע" כנגד ל"ט מלאכות.

וכתב עוד: "וכן עד" אשר ברא אלהים לעשות" הכתוב ב"ויכולו" תמצא עשיות ובריאות ומלאכות והוויות והוצאות והבדלות כולם ל"ט, לומר ל"ט מלאכות הן". כלומר, שבפסוקים המתארים את ימי הבריאה יש ל"ט לשונות שונים של עשייה [פ"א פס' ז, טז, כה, כו. ופרק ב פס' ב (2) וגי = סה"כ 7 תיבות], בריאה [פ"א, פס' א, כא, כו (3). ופ"ב פס' ג = 6 תיבות], מלאכה [ב, ב (2) ג. 3 תיבות], הווייה [פ"א פס' ג, ה (2), ז, ח (2), ט, יא, יג (2), יד (2), כג (2), ל, לא (2) = 17], הוצאה [פ"א, יב, כד = 2], והבדלה [פ"א, ד, ו, ז, יד = 4], כנגד ל"ט מלאכות שבת. ולכאורה יש להבין מהו הקשר בין ל"ט מלאכות שבת לימי הבריאה. כי רמזי המלאכות הטמונים בין בתרי פסוקי הבריאה מעידים נאמנה על הקשר שיש בין מלאכות אלו לבין ששת ימי מעשה בראשית.

אם האש נבראה במוצ"ש מדוע נאסרה בשבת?

והנה, ב'יוצר' לפרשת שקלים נאמר "אז ראית וספרת. והכנת וחקרת. ומדתך וכלתך ושללתך. ואמדתך וצברתך. ופקדתך וחשבתך וספמתך. ומניית וספרתך. וקצבתך וחרצתך וגזרתך. וטפחתך ושלפתך והבטתך. והבנתך והשפלתך ושרתך וסקרתך. וכתבתך וחרטתך. וחקקתך וצינתך וחרתך ולמדתך והודעתך וחיותך והוריתך. וגזרתך וצויתך וקראתך ועניתך ודברתך ואמרתך".

וכתב בהקדמה לספר 'פאת השולחן' לר' ישראל משקלוב תלמיד הגר"א, ששאלו לגר"א מהו סוד ענינם של ריבוי תיבות אלו. והשיב הגאון, שתיבות אלו מניינם ל"ט כנגד ל"ט מלאכות שבהם ברא הקב"ה את העולם בששת ימי בראשית, ושבת מכולם ביום השבת. וכנגד זה נאסרו ל"ט מלאכות בשבת.

ולדברי הגאון יתבארו כמין חומר כל הרמזים לל"ט מלאכות שיש בפרשת הבריאה, כי מלאכות שבת נתייסדו כנגד ל"ט מלאכות הבריאה, וכשם ששבת ה' ממלאכות אלו ביום השביעי כך אנו שובתים מהם. [אלא שצריך עיון, כי כידוע האש נבראה רק במוצאי שבת, ואם כן לא היה שימוש באש בבריאת העולם, ולא היתה שביטה בשבת בראשית ממלאכת אש, ומדוע נאסרה מלאכת הבערה? (ויתכן שזו סברתו של ר' יוסי ש"הבערה ללא יצאת" (שבת ע, א) ואינה אסורה בשבת אלא בלאו אך אין חייבים עליה כרת וסקילה כשאר המלאכות. אמנם רוב הפוסקים לא פסקו כן). וכן יש להקשות לגבי מלאכת בישול ואפייה שנעשות על ידי אש].

בשלימותו. אך בעולם הזה עדיין קיימת קללת "בזיעת אפך תאכל לחם", והאדם צריך להתייגע בליט מלאכות שהם כנגד לייט קללות, כדי שמזונותיו ומלבושיו וכל ענייניו יהיו מוכנים לו. ועל כן בשבת קודש שהיא מעין עולם הבא, ודוגמת לעתיד לבא, יום שכולו שבת, שבו לא יהיה שום דבר צריך תיקון והכל מוכן ומתוקן, שובתים אנו מליט מלאכות שהם כנגד לייט קללות. ואף אנו נוסף ונאמר, שלכך שבת היא מקור הברכה, כי היא בחינה של עולם הבא ודוגמת קודם החטא, ובה אין שליטה ואחיזה לקללות שנתקלל האדם בעטייו של נחש. וזהו טעם נוסף לשביטה מליט מלאכות ביום השבת, כי מלאכות אלו נגזרו מחמת קלקול החטא ונתוקף הקללות, וביום זה הכל מתוקן ואין בו השפעה לאותן קללות. ומכאן נלמד מה רם ונישא ערכה של שבת קודש, המגינה מפני קללות החטא, ובה זוכים אנו לברכה, ואשרי כל שומר שבת כדת מחללו.

קין שפגם ב'הבל' שהוא דיבור והבל פה. ונמצא שעיי שמירת לייט מלאכות ניתקנו לייט קללות, ועיי שמירת הדיבור נתקנה קללת קין.

ליט מלאכות בא"ת ב"ש

והתוס' בפסחים (ק"י, א) הביאו מהמדרש, שמצרים העבידו את ישראל בליט מלאכות. וזהו שנאמר "בפרך", כי פרך ב-א"ת ב"ש הוא "וגלי", שהוא בגימטריא שלושים ותשע. וכנגד זה כשנגאלו ממצרים נצטוו לשבות מאותן לייט מלאכות. ומה יומתקו דברי התוס' לאור האמור לעיל, כי כידוע ירדו בני ישראל למצרים לתקן את חטא אדם הראשון. ולכך עבדו באותן לייט מלאכות שהם כנגד לייט קללות שבאו עקב החטא. ונצטוו אף לשבות ממלאכות אלו כשנגאלו.

מדוע אין הנשים שותות טיין ההבדלה ?

ובספר בגדי ישע (ס"ו רצ"ד סק"ה) כתב שהטעם שנהגו הנשים שלא לשתות טיין ההבדלה במוצ"ש, הוא מפני שההבדלה נועדה להתיר עשיית לייט מלאכות, וכיון שמלאכות אלו נגזרו על האדם מחמת האשה, ראוי שלא תשתה מהם כדי שלא להזכיר עוונה.

טל תורה מצייהו

ונחתום דברינו במה שכתוב בספרים הקד', שאף אמנם שנתקללו כל בני האדם ונגזרו עליהם לייט מלאכות, מכל מקום מי שעוסק בתורה, נהפכים לו לט' קללות לטל תורה, כי בזיעת אפיו מתייגע הוא בתורה, ואינו נזקק לעמול בט"ל מלאכות אלו. וזהו שאמרו (כתובות ק"א, א) **"כל העוסק בתורה טל תורה מצייהו"**, שנהפך לו הדבר לטל ברכה, שיצייהו לעתיד לבא.

סי נתקלל בקללה הארבעים ?

ובספר 'עטרת ישועה' (פ"י ויקהל) כתב, **שבתיקוני זוהר** אמרו שמחמת שהאדמה נתקלל ט' קללות, נתקלל קין כדי להשלים המנין לעשרה. וזהו שאמרו "ארבעים מלאכות חסר אחת", כי באמת צריך להיות ארבעים מלאכות לתקן קללת קין. ולכאורה כיצד נתקנת קללת קין בשבת, והרי יש רק ט' מלאכות ולא ארבעים. ותירץ שהרי כבר אמרו (שבת ק"ג, א) **"לא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול"**, וזהו תיקונו של

לשיעור שיעורי הרב ראובן גולן ב'קול הלשון' חייגו-03-6171001. לשידור החי יש להקיש כוכבית.
לשיעורים מוקלטים יש להקיש ברצף 1-2-48-1-1.
לשיעור ב'אור החיים' הקד' על הפרשה הקישו 1-1-2-48-3.

מוסדות "דרכי תורה" רחובות מזמינים את תושבי העיר להשתתף במסיבת

'עונג שבת' בכל ליל שבת בשעה 8:00 בכתנ"ס ברח' מרגולין 18.

יחד נענג את השבת בדברי תורה ופיוטים ותשבחות להשי"ת. (כיבוד קל)

יהודי יקר ! ידועים דברי הבן איש חי זצ"ל ששעת לימוד בשבת שקולה לאלף שעות ביום חול. בידך לנצל את לילות שבתות החורף הארוכים, להרחיב את ידיעותך בפרשה במדרשים ובהלכה, ולענג את השבת כראוי.

השבת פרשת "בראשית" ידרוש

הרב ראובן גולן שליט"א ראש כולל "שערים המצויינים" ומח"ס "רינונה של תורה"

העלו מוקדש לע"נ

שושנה בת בניה ע"ה חובשי שמעה בת סאלם ע"ה מרחבי אוהד חיים בן יהודית ז"ל מרחבי סעדיה בן יוסף ז"ל עובד אהרון בן סלימאן שעירי יפה בת ידידה ע"ה זוליקה שמואל בן רדה ז"ל חצרוני רשל רחל בת נונה ע"ה שרעבי שמואל סעיד בן השמש ז"ל כהן גאולה בת רחל ע"ה מעברי תנצב"ה

העלו מוקדש לע"נ

הילה בת פאני ע"ה יצחק מרצדס בת פרלה ע"ה בן זקן לאה בת חנינה ע"ה ואזאנה אשר בן עובדיה ז"ל עזר צבי סברי בן מגידה ז"ל עובדיה גבריאל בן חנה ז"ל ללוש אסנת בת לאה ע"ה שמלוב חנה בת מרים ז"ל כפיר אליהו בן זוהרה ז"ל אטיאס תנצב"ה

העלו מוקדש לע"נ

הרב ישי בן סעדיה זצ"ל שרעבי יהודה בן רבקה ז"ל שמעוני רחמים בן יעקב ז"ל אמנו רבקה בת מרים ע"ה משמור יואב בן שושנה ז"ל לוי יצחק בן הלן ז"ל הוד שלמה בן טאוס ז"ל סלמי משה חי בן ידידה ז"ל יקותיאל סעדיה בן חיים ז"ל גדסי תנצב"ה

העלו מוקדש לע"נ

ר' בנימין בן משה ז"ל קומה סרח שרה בת רחמה ע"ה קומה רחל בת סאלחה ע"ה מעברי נאוה מזל בת תאג'ה ע"ה סלמי שרה זרה בת דוד ע"ה גדסי שרינה בת לואיזה ע"ה מזוז יצחק בן לונה ז"ל טובול יצחק בן תמו ז"ל אביסדיד נעמה בת שמעה ע"ה רידי ורדה בת יוסף ע"ה גהלי תנצב"ה

קורא נכבד ! עלון זה יודל כחלק מפעילויות מוסדות "דרכי תורה" רחובות. בנוסף לכך קיימים: כוללים לאברכים מצויינים. בימ"ד להוראה ולרבנות.

כולל ערב. כולל בין הזמנים. כולל יום שישי. כולל פנסיונרים. קרן "פותח את ידך" – סיוע למשפחות נערכות. וכן הנעחה לע"נ הנפטרים.

אם ברצונך להיות שותף למפעל אדיר של תורה וחסד במשך כל ימות השנה, עזר קשר עם הנהלת המוסדות, והבא ברכה אל ביתך !

כתובת המשרד: רח' מרגולין 12 רחובות. טל' 08-9452903. פקס: 08-9452903. דוא"ל: salami1@bezeqint.net

כמו כן ניתן לתרום לפעילות המוסדות ולהקדשות והנצחות בעלון ע"י הפקדה בבנק הדואר ח-ג 8795528 ע"ש "דרכי תורה"